

การวางแผนเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยวในเขตกองรัตนโกสินทร์

มูทิตา ปินสุนทร

อธิการบดี
ห้องสมุดคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2542

ISBN 974-622-941-7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๗๗

๖๖๖๖๖

๕๕๕๕

๔๔๔

3937285 ENAT/M : สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร ;
วท.ม.(เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร)

คำสำคัญ : ทางจักรยาน / การท่องเที่ยว / กรุงเทพมหานคร

มูติดา ปิ่นสุนทร : การวางแผนเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร
(THE PLANNING OF BICYCLE LANES FOR TRAVELLING IN RATTANAKOSIN CITY)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : เกษม กุลประดิษฐ์ วท.ม., วทีญญู ณ ถลาง M.Arch.,M.A.Ed.,
อภิชาติ วงศ์แก้ว DR.-ING., 157 หน้า . ISBN 974-662-941-7

กรุงเทพมหานคร จุดเริ่มต้นของกรุงเทพมหานครอันมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 200 ปี ซึ่งสร้างด้วยความต้องการที่ให้ความสะดวก สบายแก่ชาวกรุงเทพฯ โดยอาศัยช่างจากกรุงเทพฯ กรุงเทพมหานครจึงเป็นแหล่งรวมของศิลปวัฒนธรรมไทยอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ตกทอดจากบรรพบุรุษไทย ที่แสดงออกถึงความเป็นไทยและเป็นพุทธศาสนิกชน ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งรวมของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามและเป็นสัญลักษณ์สำคัญของประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาเที่ยวชม แต่การท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งไม่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะรถโดยสารขนาดใหญ่ที่พานักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนที่จะเป็นอันตรายต่อโบราณสถานและยังทำให้ปัญหาการจราจรและปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่ที่มีความรุนแรงยิ่งขึ้น อีกทั้งปัจจุบันกรุงเทพมหานครยังเป็นศูนย์รวมความเจริญของประเทศ กรุงเทพมหานครจึงมีการรวมตัวของคนอย่างหนาแน่น รวมทั้งการสัญจรของคนยังเป็นการสัญจรส่วนบุคคล มิได้เป็นการสัญจรแบบมวลชน ปัญหาด้านการจราจรจึงเกิดขึ้นและทำให้เกิดปัญหามลพิษต่างๆ ตามมา งานวิจัยนี้จะช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้ โดยการท่องเที่ยวด้วยจักรยานจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการพัฒนารูปแบบการเดินทางและการท่องเที่ยวให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นบรรเทาลง แต่การจะรณรงค์ให้ใช้จักรยานในพื้นที่ได้นั้นจะต้องมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ รองรับอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะความปลอดภัยของผู้ใช้จักรยาน การใช้จักรยานจึงจะเป็นผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาเส้นทางที่มีความเหมาะสมในการกำหนดเป็นเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นในและชั้นนอก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงพื้นที่และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือในการช่วยวิจัย โดยพิจารณาปัจจัยหลักที่จะกำหนดเป็นทางจักรยานคือ ปัจจัยหลักเกี่ยวกับถนน และปัจจัยหลักเกี่ยวกับทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างเป็นทางจักรยาน ใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการขี่จักรยานในพื้นที่ให้คะแนนปัจจัยทั้งสิ้น 11 คน นำมาพิจารณาโดยใช้เทคนิคการซ้อนทับข้อมูล ร่วมกับการสำรวจในพื้นที่จริง ได้เส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครมีระยะทางในการเดินทางทั้งสิ้นประมาณ 13.5 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานและวัฒนธรรม ย่านหรือชุมชน รวมทั้งร้านค้าที่น่าสนใจและมีชื่อเสียงที่กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ได้ มีการนำเสนอจุดบริการที่เกี่ยวข้องกับจักรยานเช่น การบริการเช่าและซ่อมจักรยาน การปฐมพยาบาล การบริการแผนที่เส้นทางจักรยาน เป็นต้น ซึ่งถ้าการวางแผนเส้นทางจักรยานนี้ถูกนำไปใช้จริง สิ่งนี้จะเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม ที่จะช่วยบรรเทาปัญหาด้านการจราจร และปัญหามลพิษต่างๆ ในพื้นที่และยังกระตุ้นให้เกิดการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เส้นทางจักรยานให้ร่มรื่น สวยงาม ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกกำลังกาย และยังสามารถนำไปสู่การใช้เครือข่ายเส้นทางจักรยานเพื่อการเดินทาง ซึ่งจะช่วยให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมของกรุงเทพมหานครและกรุงเทพมหานครดีขึ้น

3937285 ENAT/M : MAJOR : APPROPRIATE TECHNOLOGY FOR RESOURCES DEVELOPMENT

KEY WORDS : BIKE LANE / TRAVELLING / RATTANAKOSIN CITY

MUTITA PINSUNTORN : THE PLANNING OF BICYCLE LANES FOR TRAVELLING IN RATTANAKOSIN CITY. THESIS ADVISORS: KASEM KULPRADIT, M.Sc., WADANYU NATHALANG, M.Arch.,M.A.Ed., APICHAT WONGKAEW, DR.-ING., 157 P. ISBN 974-662-941-7

Bangkok as it is known today was founded at Rattanakosin city, which was established with the aim of recovering the image of prosperity that existed during the old Ayudhaya period. Rattanakosin city was the center of Thai culture, and the present Rattanakosin city has been turned into an important tourist attraction. Every day many tours groups by bus through Rattanakosin city, which causes pollution and traffic jams in the area. This thesis aims to explore the use of cycling, a sustainable travel mode, as a means of reducing this problem. Cycling highly energy efficient, generates no greenhouse gases or noxious exhaust emissions and helps reduce the need car parks. Cyclists, however want to have facilities and appropriate bicycle lane systems.

This thesis studies possible appropriate bicycle lanes for travelling in Rattanakosin city by Potential Surface Analysis and Geographic Information System. The major factor which determines the possibility of establishing bicycle lanes is the presence of roads or footpaths. Suitability of road is determine by four minor factors : size of road, presenec of shade providing trees, the numbers of bus routes which follow the road and whether the river is within sight of the road. Suitability of footpaths is also determined by four minor factors : size of footpath, presence of shade-providing trees, the presece of sidewalk shops and whether the river is within sight of the footpath. Eleven people who had expertise concerning bicycle riding, city planing or the rattanakosin area evaluated roads and footpaths in terms of these factors.

The results show that approximately 13.5 kilometers of road and footpath could be suitable for use as bicycle lanes. The planed rout would have 8 stations which would offer bicycle rental, repair, and first aid services. As planed, the route would be suitable for tourists wishing to tour the hisotric old city, view the way of life and visit interesting shops. If bicycle travel in Rattanakosin city was adopted, it would help improve the area's environment.